

MAPA WSPÓŁCZESNEGO MISYJNEGO ŚWIATA. ORĘDZIA PAPIEŻA FRANCISZKA NA ŚWIATOWY DZIEŃ MISYJNY

Artykuł poświęcony jest próbie przedstawienia historii papieskich orędzi, publikowanych z okazji Światowego Dnia Misyjnego. Blisko stuletnia historia tych misyjnych dokumentów skłania do postrzegania w nich ważnego źródła dla współczesnej teologii. Na szczególną uwagę zasługują wśród nich misyjne orędzia papieża Franciszka. Stara się w nich odnosić do aktualnej sytuacji Kościoła, uwzględniając jego misyjny paradygmat. Jego dokumenty wydawane w latach 2013-2021 poświęcone były wzmocnieniu zaangażowania misyjnego chrześcijan na całym świecie. Franciszek swoim nauczaniem wielokrotnie potwierdził, że chce, aby Kościół w całej różnorodności wziął odpowiedzialność za swoją misyjną działalność. Jego szczególnym pragnieniem jest wyjście na peryferie, gdzie znajdują się osoby ubogie i potrzebujące pomocy. Swoją szczególną troską papież otacza wszystkich, do których Kościół kieruje swoją ewangelizacyjną ofertę. Papież zauważa, że bycie świadkiem jest misją, którą winien wypełniać każdy ochrzczony.

The article presents the history of the papal messages, published on the occasion of the World Mission Day. The nearly 100-year history of these missionary documents can show us important sources for today's theology. The missionary messages of Pope Francis deserve our attention. In the messages, the Pope writes about the contemporary situation of the Church, touching its missionary paradigm. His documents published in the years 2013-2021 were devoted to strengthening the missionary commitment of Christians around the world. Francis has often shown that he would like Christians to be responsible for the missionary activity of the Church. The Pope dreams that the Church will go to the periphery where there are people in need. Francis is close to the people who are the addressees of evangelization. He also remembers about people who do not know Jesus and His Gospel. Every Christian should be a witness to God. The Pope often shows that this is the goal of everyone who is baptized.

Wstęp

Papież Franciszek od czasu, kiedy w 2013 roku został wybrany na Stolicę Piotrową, kontynuuje blisko stuletnią tradycję publikowania orędzi z okazji Światowego Dnia Misyjnego. Swoje dotychczasowe dziewięć dokumentów poświęcił aktualnym sprawom Kościoła, a także prowadzonej przez niego działalności misyjnej. Każdego roku papież wskazuje kierunki zmian, które chrześcijanie winni przyjąć w rozwoju wiary. Należy zaznaczyć, że Franciszek

nie skupia się misyjnych kwestii geograficznych, lecz w swoim nauczaniu odnosi się do współczesnej problematyki pastoralnej i misyjnej. Papież niejednokrotnie podkreśla potrzebę misyjnego wyjścia na peryferie, będącego w stanie uzdrowić problemy i trudności z jakimi mierzy się współczesny Kościół. Dzięki temu niezbędnemu wyjściu, chrześcijanie będą mogli uznać potrzeby osób znajdujących się w życiowych kryzysach oraz spragnionych ewangelicznego orędzia. Jest to niewątpliwie szansa zarówno dla niechrześcijańskiego świata, jak i Kościoła, który staje w coraz większym niebezpieczeństwie zatracenia swojego misyjnego ukierunkowania. Papież za pomocą swoich corocznych orędzi profiluje Kościół, starając się pomóc mu wrócić na właściwe ścieżki.

Historia Światowego Dnia Misyjnego

Mająca miejsce w XIX wieku odnowa kościelnego zaangażowania misyjnego, znacząco wpłynęła na współczesny kształt Kościoła. Zmieniła również kształt inicjatyw ewangelizacyjnych i pastoralnych podejmowanych przez jego członków. Wśród impulsów, które zasługują na szczególną uwagę w Kościele katolickim należy podkreślić kreatywność pochodzącej z Lyonu Pauliny Jaricot, założycielki Dzieła Rozkrzewiania Wiary¹. To właśnie wiek XIX stanowi cezurę od której kolejni papieże podejmują w swoim nauczaniu tematykę misji zdecydowanie częściej, poświęcając jej również swoje kolejne, papieskie dokumenty².

Kluczowym momentem ukierunkującym dalszy rozwój zaangażowania misyjnego było wydanie przez Benedykta XV listu apostolskiego *Maximum illud*. W dokumencie opublikowanym dnia 30 listopada 1919 r., można dostrzec fundament nowoczesnego nauczania Kościoła na temat misji, które przywoływane będzie wielokrotnie przez kolejnych papieży. Dzięki niemu misje otrzymały właściwe ukierunkowanie, oparte na zdobytym doświadczeniu, a także właściwy, systematyczny program działania³. Warty podkreślenia jest fakt, że również dla obecnego papieża – Franciszka, *Maximum illud* stanowi dokument o dużej wadze. Z okazji zbliżającej się setnej rocznicy jego opublikowania, papież zwrócił uwagę, że powyższy dokument powinien być dla wiernych „bodźcem do przewyciężenia powracającej pokusy, która czai się za wszelką introwersją kościelną, za wszelkim autoreferencyjnym zamknięciem w swoich bezpiecznych granicach, za każdą formą pesymizmu duszpasterskiego,

¹ E. Błońska, *Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci*, „Seminare” 16 (2000), s. 124.

² S. Kasprzak, *Misyjność Kościoła powszechnego w aspekcie historycznym i prawnym – definicja misji „ad gentes”*, „Roczniki Nauk Prawnych” 10 (2000), s. 181.

³ J. Walkusz, *Misyjny program Benedykta XV i jego realizacja*, „Roczniki Teologiczne” 65 (2018), s. 80.

za wszelką bezpłodną tęsknotą za przeszłością, abyśmy się otworzyli na radosną nowość Ewangelii”⁴. Przywołując treść dokumentu Benedykta XV, Franciszek podkreślił wartość, jaką posiada on dla misyjnego zaangażowania chrześcijan.

Opisując wydarzenia związane z zainicjowaniem pierwszego Dnia Misyjnego nie można zapomnieć o ważnej dla Kościoła postaci, jaką był arcybiskup Mediolanu, kardynał Achille Ratti. Znany był z bliskości ku sprawom misji swojej diecezji, a także z przekazywanego wsparcia na rzecz misjonarek i misjonarzy. Jako papież Pius XI, w 1922 roku, za pomocą motu proprio *Romanorum Pontificum* ustanowił dla całego Kościoła Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary. W ten sposób zobowiązał wszystkich biskupów do prowadzenia dzieła w swoich diecezjach, nadając mu uniwersalny i nadrzędny charakter wobec pozostałych inicjatyw i działań misyjnych⁵. Za pomocą swojej misyjnej encykliki *Rerum Ecclesiae* podkreślił obowiązkowość misyjnego zaangażowania chrześcijan, którzy powinni je wspierać swoimi modlitwami. Zauważył również, że należy angażować się rozwój „samodzielności strukturalnej krajów misyjnych przez ustanawianie biskupów pochodzących z tamtych narodów”⁶. W 1925 roku w Watykanie, z jego inicjatywy otworzono wystawę misyjną, której celem miał być wzrost powołań misyjnych, a także zintensyfikowanie zainteresowania wiernych światem misji i ich ofiarnością materialną⁷.

Zaangażowanie misyjne Piusa XI prawdopodobnie bezpośrednio wpłynęło na inicjatywę obchodzenia w Kościele Dnia Misyjnego. Jego początków należy szukać w dokumencie Kongregacji ds. Rytów, której prefektem był kardynał Antonio Vico. Dnia 14 kwietnia 1926 roku opublikowany został „Reskrypt o poświęceniu przedostatniej niedzieli października modlitwom i akcji misyjnej” inicjujący w Kościele dzień szczególnie poświęcony misjom. Jego obchody zarządzono „we wszystkich diecezjach, parafiach i instytutach świata katolickiego”⁸. Wśród celów ustanowienia misyjnego dnia należy zauważyć: próbę

⁴ Franciszek, *List z okazji stulecia Listu Apostolskiego „Maximum illud”*,

http://www.vatican.va/content/francesco/pl/letters/2017/documents/papa-francesco_20171022_lettera-filoni-mese-missionario.html [dostęp: 09.03.2021].

⁵ E. Błońska, *Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci*, „Seminare” 16 (2000), s. 125.

⁶ M. Jagodziński, *Encyklika „Redemptoris missio” jako szczyt papieskiego nauczania o działalności misyjnej Kościoła*, „Studia Elbląskie” 19 (2018), s. 328.

⁷ J.M. Goiburu Lopetegui, *Duch misyjny. Vademecum*, Warszawa 1991, s. 175.

⁸ Św. Kongregacja Obrzędów, Reskrypt o poświęceniu przedostatniej niedzieli października modlitwom i akcji misyjnej, „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 8- 9 (1927), s. 239. Por.

rozumienia konieczności kościelnej misyjności; stałe rozbudzanie misyjnego zapału wśród wiernych, rozpowszechnianie inicjatyw Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary, czy zwrócenie uwagi wiernych na potrzeby materialne misji. Od początku jednak Dzień Misyjny miał być przede wszystkim poświęcony modlitwom w intencji misji oraz szczególnie im zaangażowanym duchownym i świeckim. W tym celu zachęcono, aby regularnie odprawiano Msze św. w intencji ewangelizacji ludów, a także by kazania w szczególny sposób poświęcone były sprawom misji i Dzieła Rozkrzewiania Wiary. Jak zauważa F. Jabłoński, można wymienić współczesne cechy charakterystyczne dla Światowego Dnia Misyjnego, wśród których wymienia: misyjny uniwersalizm, świadomość obowiązku misyjnego, aktywną współpracę, hojną pomoc materialną, a także łączność z Papieskim Dziełem Rozkrzewiania Wiary⁹.

Jak zaznaczał już Paweł VI najważniejszym i kluczowym zadaniem Światowego Dnia Misyjnego jest uświadomienie wiernym powszechnego obowiązku misyjnego. Podkreślanie wciąż obowiązującego uniwersalizmu misyjnego było powracającym celem misyjnych dokumentów papieskich ostatniego wieku. Od początku z corocznym celebrowaniem Światowego Dnia Misyjnego związany jest zwyczaj publikowania misyjnego apelu do wiernych na całym świecie¹⁰. W latach 1930-1964 za pomocą rozgłośni radiowych wyemitowano 44 orędzia misyjne, za których publikację odpowiedzialna była Kongregacja Ewangelizacji Narodów¹¹. Dnia 26 września 1930 roku, po raz pierwszy z okazji Dnia Misyjnego orędzie wygłosił sekretarz kongregacji kard. Carlo Salotti¹². Specjalne, pierwsze papieskie orędzie misyjne wystosował Jan XXIII w dniu 22 października 1960 roku. Jest wartym podkreślenia, że papież Paweł VI rozpoczął tradycję ogłaszania corocznego orędzia z okazji Światowego Dnia Misyjnego¹³. Tradycja jego cyklicznej publikacji trwa do dzisiaj, a kontynuuje ją papież Franciszek. Od roku 1963 nie zdarzyło się, aby papież nie opublikował

<http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/Content/63493/00068116%20-%20Wiadomosci%20Archidiecezjalne%20Warszawskie%201927%20nr8-9-BUW.pdf> [dostęp: 09.03.2021].

⁹ F. Jabłoński, *Misyjna świadomość Kościoła domowego. Studium misjologiczno-pastoralne*, Warszawa 2016, s. 374.

¹⁰ Tamże.

¹¹ S. Kasprzak, *Rola Stolicy Apostolskiej w posłannictwie misyjnym Kościoła*, „Roczniki Nauk Prawnych” 9 (1999), s. 127.

¹² F. Jabłoński, *Młodzi nadzieją misji – Refleksje wokół papieskiego orędzia misyjnego*, <https://www.roscoinno.pl/component/k2/item/296-m%20odzi-nadziej%C4%85-misji-re%EF%AC%82eksje-wok%C3%B3%C5%82-papieskiego-or%C4%99dzia-misyjnego> [dostęp: 09.03.2021].

¹³ J.M. Goiburu Lopetegui, *Duch misyjny. Vademecum*, Warszawa 1991, s. 177.

dokumentu z okazji Światowego Dnia Misyjnego, poruszającego aktualne problemy i trudności z jakimi zmagają się chrześcijanie włącznie w prowadzenie dzieła misyjnego. Orędzia zawierają również inspirację do podejmowania inicjatyw rozbudzających misyjne zaangażowanie w krajach, diecezjach i lokalnych wspólnotach.

Orędzia papieża Franciszka na Światowy Dzień Misyjny

Pierwsze orędzie, którego autorem jest papież Franciszek zostało opublikowane z okazji 87. Światowego Dnia Misyjnego, który obchodzony był dnia 20 października 2013 roku. Jego obchody zostały połączone z zakończeniem przeżywanego w całym Kościele Roku Wiary. Papież w swoim orędziu skupiał się na podkreśleniu wartości wiary osobistej i wspólnotowej. Zwracał uwagę, że wiara wymaga pełnej zaufania, osobistej odpowiedzi na Boże wezwanie. Franciszek zauważa, że wiara jest darem, którego nie można zachować wyłącznie dla siebie, lecz należy dzielić się nią z innymi. W przeciwnym wypadku, gdy wyznawcy Chrystusa będą starali się zachować wiarę, staną się „chrześcijanami wyizolowanymi, jałowymi i chorymi”¹⁴. Zatem zdrowymi wspólnotami są takie, które posiadają wewnętrzne misyjne ukierunkowanie, starające się dzielić się osobistą wiarą swoich członków. Wśród innych, równie ważnych elementów pierwszego orędzia papieża Franciszka, należy wymienić obowiązek dążenia do bycia świadkiem Chrystusa w swoim środowisku. Tutaj papież dostrzega zasadniczy aspekt chrześcijańskiego życia. Niemożliwe jest podjęcie próby jego wypełnienia indywidualnie, bez wsparcia Kościoła. Każde misyjne wyjście jest zawsze aktem wewnętrznie głęboko eklezjalnym. Niewątpliwie, dla wspólnot chrześcijańskich konieczne będzie misyjne wyjście, które wyraża się we wzajemnym kulturowym i chrześcijańskim ubogacaniu się¹⁵. Jak zauważył papież, obowiązkiem wypływającym z osobistego nawrócenia i autentycznego spotkania z Jezusem jest dawanie światu światła, pełnego nadziei i miłości¹⁶.

Drugie orędzie papieża Franciszka zostało opublikowane z okazji Światowego Dnia Misyjnego obchodzonego w niedzielę, 19 października 2014 roku. Jego treść poświęcono podkreśleniu potrzeby wyrażania radości, która leży u podstaw chrześcijańskiej wiary. Papież zauważa, że każdy człowiek powinien być zwiastunem radości Ewangelii. Przestrzega więc,

¹⁴ Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (20 października 2013 r.),

http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20130519_giornata-missionaria2013.html [dostęp: 10.03.2021].

¹⁵ Por. Franciszek, Encyklika *Fratelli tutti*, 133-138.

¹⁶ T. Szyszka, *Misyjne impulsy papieża Franciszka*, „Nurt SVD” 2 (2016), s. 159.

że chrześcijanie nie mogą pozwolić, aby zostali okradzeni z radości ewangelizacji, która rodzi się z życia pełnego wiarą i dzielenia się z osobami ubogimi. Papież apeluje, aby biskupi byli gotowi do misyjnego głoszenia, które będzie również zawierać się w wytrwałym wychodzeniu na peryferia własnego terytorium, poszukując osób potrzebujących pomocy. Zwraca również uwagę na kluczową rolę w duszpasterstwie misyjnym wypełnianą przez osoby świeckie. Należy zapewnić im właściwą formację, by ich świadectwo skutecznie pociągało osoby, które nie poznały jeszcze Chrystusa¹⁷. W tym celu Franciszek zachęca, aby każdego dnia osobiście powracać do doświadczenia bycia ukochanym i zauważanym przez Pana, którą jest „«pierwsza miłość», którą Jezus Chrystus rozgrzał serce każdego z nas”¹⁸.

Swoje trzecie misyjne orędzie papież Franciszek poświęcił ukazaniu związków łączących życie konsekrowane z powołaniem misyjnym. Misja chrześcijańska jest głęboko wpisana w istotę życia konsekrowanego. Papież powtórnie zauważył, że odpowiedzialność za misyjne posłannictwo Kościoła przynależne jest wszystkim wierzącym. Wprost fakt ten wynika z przyjęcia sakramentu chrztu i bierzmowania, lecz szczególnie wyraża się ono przez osoby życia konsekrowanego¹⁹. Każdy ochrzczony powołany jest do wypełniania swoich chrześcijańskich zadań i społecznych obowiązków w miejscu, gdzie obecnie żyje²⁰. Papież podkreśla również ważny obowiązek, jakim jest próba lepszego poznania kultury osób ewangelizowanych, tak, aby „szanować inne tradycje i systemy filozoficzne oraz uznawać prawo każdego ludu i kultury do posiłkowania się własną tradycją w rozumieniu tajemnicy Boga i w przyjmowaniu Ewangelii Jezusa”²¹.

Franciszek w swoim orędziu na 90. Światowy Dzień Misyjny, obchodzony w 2016 roku podkreślał, że należy spojrzeć na misję *ad gentes* jako na dzieło miłosierdzia, którego świadkiem i uczestnikiem jest Kościół. Odwołując się do słów swojej bulli *Misericordiae*

¹⁷ T. Wielebski, *Świeccy w duszpasterstwie misyjnym w oparciu o nauczanie papieża Franciszka*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 4 (2014), s. 222-223.

¹⁸ Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (19 października 2014 r.), https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/orędzie-sdm_08062014.html [dostęp: 10.03.2021].

¹⁹ T. Szyszka, *Misyjne impulsy papieża Franciszka*, „Nurt SVD” 2 (2016), s. 161.

²⁰ P. Błasiak, *Paradygmat misyjny papieża Franciszka*, „Studia Paradyskie” 27 (2017), s. 15.

²¹ Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (18 października 2015 r.), http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20150524_giornata-missionaria2015.html [dostęp: 10.03.2021].

vultus papież kolejny raz uzmysławia wiernym, że „misją Kościoła jest głoszenie miłosierdzia Boga, bijącego serca Ewangelii”²². W tym celu wierni powinni stale czerpać i uczyć się doświadczania miłości Bożej, a żyjąc nią, uczyć się pełnego szacunku dialogu z różnorodnymi kulturami i społeczeństwami. Papież w powyższym dokumencie podkreśli również rolę kobiety i rodziny w misyjnym działaniu Kościoła, zauważając ich wrażliwość i świeżość spojrzenia, które budują pokój oraz solidarność.

Swoje piąte orędzie na Światowy Dzień Misyjny Franciszek zatytułował „Misja w centrum wiary chrześcijańskiej”. Przez kontynuowanie misji przyjętych przez postaci Miłosiernego Samarytanina oraz Dobrego Pasterza, papież wskazuje na dwa główne zadania, jakie winien realizować Kościół – przez swoją bliskość opatrywać rany ludzkości oraz poszukiwać tych, którzy zagubili się na drogach wiary. Nawiąże również do stałego punktu powracającego w misyjnych orędziach, jakim jest eklezjalna potrzeba stałego wychodzenia na peryferie oraz niestannego opuszczania bezpiecznych środowisk swoich wspólnot. Ważnym punktem papieskiego dokumentu jest dowartościowanie osób młodych, będących nadzieją Kościoła i misji. Należy starać się angażować „ludzi młodych we wspólną odpowiedzialność misyjną, która potrzebuje ich bogatej wyobraźni i kreatywności”²³. Młodzi, którzy pielgrzymują w zgodzie ze swoją wiarą mogą odmienić i odnowić oblicze misji.

Siłę młodzieży podkreślał Franciszek w swoim kolejnym orędziu, które zostało opublikowane w 2018 roku z okazji 92. Światowego Dnia Misyjnego. Prawdziwy skarb pełen życiodajnej siły mogą odkryć wszyscy dzięki Chrystusowi i Jego Kościołowi. Papież zwraca uwagę na potrzebę budowania międzypokoleniowej jedności, dzięki której chrześcijanie będą mogli wymieniać się osobistym doświadczeniem wiary. Kluczowym wydaje się więc przypomnienie, jakie czyni autor orędzia mówiąc, że każdy człowiek jest chciany, ważny i potrzebny. Papież potwierdzając swoje słowa, woła: „nikt nie jest tak biedny, by nie mógł dać

²² Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (23 października 2016 r.),

http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20160515_giornata-missionaria2016.html [dostęp: 10.03.2021].

²³ Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (22 października 2017 r.),

http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20170604_giornata-missionaria2017.html [dostęp: 10.03.2021].

tęgo, co ma, ale wcześniej jeszcze tego, kim jest”²⁴. Każdy człowiek jest przez Boga ukochany, dlatego jest powołany do głoszenia światu Ewangelii.

W 100. rocznicę opublikowania przez Benedykta XV Listu Apostolskiego *Maximum illud*, papież Franciszek ogłosił październik 2019 roku Nadzwyczajnym Miesiącem Misyjnym²⁵. W ten sposób chciał podkreślić, że kluczowym zadaniem jest odnowienie misyjnego zaangażowania Kościoła i nadanie mu nowego impulsu jego dziełu głoszenia i niesienia światu zbawienia. Papież zauważa, że każdy ochrzczony już jest misją, nie wyłącznie przez pełnienie swojej posługi, lecz również na mocy przyjętych sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego²⁶. Chrześcijanin ma być motywem ewangelizowania dla osób, które nie znają Chrystusa lub nie uznają już z Nim przywiązania. W kontekście zbliżającego się Synodu o Amazonii papież zwraca uwagę na konieczność zmiany misyjnego paradygmatu. Sugeruje, że październik 2019 roku może być szansą na nowe poszukiwania inspiracji do działania. Bóg chce, aby każdy człowiek, poznając prawdę i przez posługę Kościoła doświadczając Jego miłosierdzia, został zbawiony. Dzięki naszej komunii z Bogiem, Ojcem, Synem i Duchem Świętym, razem z wieloma naszymi braćmi i siostrami stale rodzimy się do nowego życia²⁷.

W 2020 roku świat zatrzymał się w obliczu pandemii koronawirusa, do której również odwoływał się w swoim orędziu papież Franciszek. Z okazji 94. Światowego Dnia Misyjnego, przeżywanego pod hasłem „Oto ja, poślij mnie!” (Iz 6,8), papież podkreślał, że nikt nie jest wyłączony z Bożej miłości, która dokonała się w czasie męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Papież zachęca, aby dzięki świadectwu wiary i autentycznemu głoszeniu orędzia Dobrej Nowiny, dążyć do przemiany ludzkich serc i umysłów, a także całych społeczeństw i wspólnot, w których żyjemy. Zachęca, aby trudny czas pandemii zainspirował wiernych do ciągłego poszukiwania odpowiedzi, w jaki sposób zaradzić potrzebom osób ubogich i

²⁴ Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (21 października 2018 r.),

http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20180520_giornata-missionaria2018.html [dostęp: 10.03.2021].

²⁵ Franciszek, *Kościół z natury jest misyjny. List ogłaszający Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny*, „L'Osservatore Romano”, wyd. polskie, 397 (2017), s. 4-5.

²⁶ J. Górski, *Ochrzczeni – posłani. Nakaz misyjny Jezusa we współczesnym świecie*, „Sympozjum” 37 (2019), s. 50.

²⁷ Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (20 października 2019 r.),

http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20190609_giornata-missionaria2019.html [dostęp: 10.03.2021].

potrzebujących. Dla wielu chrześcijan ważnym będzie „rozumienie tego, co Bóg nam mówi w tych czasach pandemii, stając się wyzwaniem także dla misji Kościoła”²⁸.

Swoje ostatnie dotychczasowe orędzie, opublikowane w styczniu 2021 roku, papież Franciszek zatytułował „Nie możemy nie mówić tego, cośmy widzieli i słyszeli”. W ten sposób podkreśla, że nasza przyjaźń z Jezusem jest umożliwia głośzenie Ewangelii całemu światu. Miłość Boża zawsze pozostaje w swym dynamicznym charakterze, pobudzając każdego do dzielenia się chrześcijańskim orędziem pełnym nadziei. Papież zachęca, aby każdego dnia podejmować odpowiedzialność za własną słabość, w ten sposób starając się promować braterstwo i przyjaźń społeczną. Zwrócił również uwagę, że „w dzisiejszej sytuacji istnieje pilna potrzeba misjonarzy nadziei, którzy, namaszczeni przez Pana, byłiby zdolni proroczo przypominać, że nikt nie zbawia się sam”²⁹. Dlatego pierwszym i największym zadaniem chrześcijanina jest życie w pełnej odpowiedzialności otwartości na drugiego człowieka, mającej swoje źródło w postawie pierwszych uczniów Chrystusa. Jak zaznaczy, misja to życie miłością do drugiego człowieka i Boga, a także ufność, że każdy człowiek powołany jest do wzajemnej solidarności i gotowości niesienia pomocy.

Główne obszary tematyczne papieskich orędzi

W swoich dotychczas wydanych dziewięciu orędziach z okazji Światowego Dnia Misyjnego papież Franciszek porusza pilne kwestie dla całego Kościoła. Uważnego obserwatora kościelnej aktywności, niejednokrotnie może zadziwić aktualność omawianych przez Franciszka spraw oraz misyjnych tematów. Papież Franciszek w swoich kolejnych orędziach podkreśla współodpowiedzialność za głośzenie ewangelicznego orędzia, które spoczywa na wszystkich chrześcijanach żyjących w różnych częściach świata. Tutaj papież uwypuklił swoisty uniwersalizm misji, do której zaproszeni są nie tylko duchowni, lecz przede wszystkim osoby świeckie. Warto podkreślić, że Franciszek wielokrotnie przestrzega przed angażowaniem się w inicjatywy misyjne i ewangelizacyjne w duchu fałszywego indywidualizmu. Odwołując się do dorobku Pawła VI bezustannie podkreśla, że

²⁸ Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (18 października 2020 r.),

http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20200531_giornata-missionaria2020.html [dostęp: 10.03.2021].

²⁹ Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (24 października 2021 r.),

http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20210106_giornata-missionaria2021.html [dostęp: 10.03.2021].

ewangelizatorzy działają zawsze w łączności z Kościołem oraz w imieniu Kościoła – nigdy samodzielnie³⁰.

Z powszechną odpowiedzialnością za działalność Kościoła papież Franciszek łączy dwa silne uczucia, jakie w sobie winni odkrywać chrześcijanie. Przede wszystkim zachęca, aby pielęgnować współczucie, otwierające na materialne i duchowe potrzeby drugiego człowieka. Dzięki właściwemu rozumieniu i przeżywaniu miłości papież zachęca do budowania świata wypełnionego powszechnym braterstwem oraz chrześcijańskimi wartościami. Kolejnym równie ważnym i potrzebnym uczuciem jest chrześcijańska radość, którą można odkryć dzięki zakorzenieniu w Bogu i Jego Kościele. Franciszek dostrzega jego źródło w osobach młodych, które odnajdują swój skarb w życiu zgodnym z Ewangelią. Chrześcijańska radość jest odróżniająca owoce, bowiem ona „napętnia serce oraz całe życie tych, którzy spotykają się z Jezusem”³¹. Szczególnym obszarem do którego odnowy stale zachęca Franciszek jest dialog. Można odkryć jego wartości we współpracy z drugim człowiekiem, ale także ze światem religii, kultury i nauki. Dzięki niemu Kościół będzie mógł wyruszyć na peryferia, skupiając się nie na sobie samym, lecz na tym, co poza nim. Papież dostrzega tutaj szansę na misyjny rozwój, umożliwiającą chrześcijanom skupienie się na problemach konkretnego człowieka. Współpraca umożliwiona przez dialog i wypływająca z misyjnej współodpowiedzialności, zawiera w sobie radość i współczucie zdolne, aby odmienić świat. W ten sposób papież Franciszek widzi nadzieję, abyśmy wszyscy odnawiali swoje najbliższe otoczenie.

Zakończenie

Orędzia publikowane z okazji Światowego Dnia Misyjnego stanowią ogromny skarb dorobku teologicznego, misyjnego i pastoralnego. Dzięki analizie treści papieskich dokumentów o niewątpliwie bogatej historii, można stworzyć swoiste kompendium wiedzy misyjnej. Każdego roku kolejni Apostołowie dopisują do niego kolejne misyjne rozdziały. Również papież Franciszek w swoich corocznych orędziach na Światowy Dzień Misyjny wskazuje całemu Kościołowi nowe kierunki, którymi powinien podążać. Można więc powiedzieć, że papież na mapie współczesnego misyjnego świata, zaznacza nowe obszary, które chrześcijanie powinni odkryć swoim codziennym życiem. Najważniejszą potrzebą, jaką Franciszek odkrywa przed Kościołem jest gotowość do wychodzenia na peryferie, zarówno te geograficzne, jak i

³⁰ T. Wielebski, *Świeccy w duszpasterstwie misyjnym w oparciu o nauczanie papieża Franciszka*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 25 (2014), s. 200.

³¹ Franciszek, Encyklika *Evangelii gaudium*, 1.

egzystencjalne. Papież zachęca, aby wzbudzać w sobie świadomość współodpowiedzialności, chrześcijańskiej radości, dialogu oraz współczucia. Pielęgnowanie w sobie powyższych wartości umożliwi peryferyjne ukierunkowanie wspólnot w których żyjemy. W ten sposób misja ewangelizacyjna, jaką Kościół ma do spełnienia, będzie mogła być realizowana zgodnie z Jezusowym misyjnym nakazem – „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego” (Mt 28,19).

Bibliografia

- Błasiak P., *Paradygmat misyjny papieża Franciszka*, „Studia Paradyskie” 27 (2017), s. 11–22.
- Błońska E., *Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci*, „Seminare” 16 (2000), s. 121-138.
- Chmielewski M., *Misyjny wymiar duchowości katolickiej*, [w:] *Nullum referenda gratia maius est officium. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Doktorowi Habilitowanemu Jerzemu Pałuckiemu z okazji 65-lecia urodzin i 30-lecia pracy naukowej*, red. M. Szram, M. Wysocki, Lublin 2020, s. 47-61.
- Goiburu Lopetegui J.M., *Duch misyjny. Vademecum*, Warszawa 1991.
- Górski J., *Ochrzczeni – posłani. Nakaz misyjny Jezusa we współczesnym świecie*, „Sympozjum” 37 (2019), s. 47-54.
- Jabłoński F., *Misyjna świadomość Kościoła domowego. Studium misjologiczno-pastoralne*, Warszawa 2016.
- Jagodziński M., *Encyklika „Redemptoris missio” jako szczyt papieskiego nauczania o działalności misyjnej Kościoła*, „Studia Elbląskie” 19 (2018), s. 327-338.
- Kasprzak S., *Misyjność Kościoła powszechnego w aspekcie historycznym i prawnym – definicja misji „ad gentes”*, „Roczniki Nauk Prawnych” 10 (2000), s. 171-203.
- Kasprzak S., *Rola Stolicy Apostolskiej w posłannictwie misyjnym Kościoła*, „Roczniki Nauk Prawnych” 9 (1999), s. 125-161.
- Szyszka T., *Misyjne impulsy papieża Franciszka*, „Nurt SVD” 2 (2016), s. 140-167.
- Św. Kongregacja Obrzędów, *Reskrypt o poświęceniu przedostatniej niedzieli października modlitwom i akcji misyjnej*, „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 8-9 (1927), s. 239.

- Walkusz J., *Misyjny program Benedykta XV i jego realizacja*, „Roczniki Teologiczne” 65 (2018), s. 73-82.
- Wielebski T., *Świeccy w duszpasterstwie misyjnym w oparciu o nauczanie papieża Franciszka*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 25 (2014), s. 193-224.

Netografia

- Franciszek, Encyklika *Evangelii gaudium*,
http://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html#I._Rado%C5%9B%C4%87,_kt%C3%B3ra_si%C4%99_odnawia_i_uzdusza_innym [dostęp: 10.03.2021].
- Franciszek, Encyklika *Fratelli tutti*, http://www.vatican.va/content/francesco/pl/encyclicals/documents/papa-francesco_20201003_enciclica-fratelli-tutti.html [dostęp: 10.03.2021].
- Franciszek, *Kościół z natury jest misyjny. List ogłaszający Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny*, „L'Osservatore Romano”, wyd. polskie, 397 (2017), s. 4-5.
- Franciszek, *List z okazji stulecia Listu Apostolskiego „Maximum illud”*,
http://www.vatican.va/content/francesco/pl/letters/2017/documents/papa-francesco_20171022_lettera-filoni-mese-missionario.html [dostęp: 09.03.2021].
- Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (20 października 2013 r.),
http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20130519_giornata-missionaria2013.html [dostęp: 10.03.2021].
- Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (19 października 2014 r.),
https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/oredzie-sdm_08062014.html [dostęp: 10.03.2021].
- Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (18 października 2015 r.),
http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20150524_giornata-missionaria2015.html [dostęp: 10.03.2021].
- Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (23 października 2016 r.),
http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20160515_giornata-missionaria2016.html [dostęp: 10.03.2021].

- Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (22 października 2017 r.), http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20170604_giornata-missionaria2017.html [dostęp: 10.03.2021].
- Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (21 października 2018 r.), http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20180520_giornata-missionaria2018.html [dostęp: 10.03.2021].
- Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (20 października 2019 r.), http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20190609_giornata-missionaria2019.html [dostęp: 10.03.2021].
- Franciszek, *Orędzie na Światowy Dzień Misyjny* (18 października 2020 r.), http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/missions/documents/papa-francesco_20200531_giornata-missionaria2020.html [dostęp: 10.03.2021].
- Jabłoński F., *Młodzi nadzieją misji – Refleksje wokół papieskiego orędzia misyjnego*, <https://www.roscinno.pl/component/k2/item/296-m%C5%82odzi-nadziej%C4%85-misji-re%EF%AC%82eksje-wok%C3%B3%C5%82-papieskiego-or%C4%99dzia-misyjnego> [dostęp: 09.03.2021].